

**ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน
ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์
ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561**

Collaboration among the government, private sector,
and community for implementations of tourism policies in Buriram
province during B.E. 2552-2561

พัฒนา สอดทรัพย์¹ สมบูรณ์ สุขสำราญ² สุรพล ราชภัณฑารักษ์³ ศุภชัย ศุภผล⁴

Pattana Sodsup, Somboon Suksamran, Suraphol Rajbhandaraks,
and Suphachai Suphaphol

Revised: February 24, 2022 Revised: March 10, 2022

Accepted: September 25, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเป็นการศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชนและชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 (2) ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน

¹หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง Doctor of Philosophy [Politics], Ramkhamhaeng University, E-mail: poundkamahaew@hotmail.com

²วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: somboon.su@ssru.ac.th

³โครงการปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง Doctor of Philosophy [Politics], Ramkhamhaeng University, E-mail:

⁴บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. Faculty of Graduate Studies Ramkhamhaeng University, E-mail:

และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ และ (3) แนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน การดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นตัวแทนจากทางภาครัฐ เอกชน และชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 11 คน ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมจากคำสัมภาษณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของคลิปวิดีโอ ข้อความการสัมภาษณ์จากสื่อ Social Media ที่เชื่อถือได้ รวมถึงผู้วิจัยได้ใช้คำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) และเครื่องบันทึกเสียงแบบ MP3 ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์และเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกิดองค์ความรู้ใหม่ในความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและชุมชน ซึ่งภาคเอกชนจะเป็นผู้นำในการดำเนินนโยบาย 2) ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในรูปแบบของความเฉื่อยในการดำเนินการภาครัฐ อันเกิดจากกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับที่เข้มงวดของระบบราชการ 3) แนวทางในการพัฒนานั้น ครอบคลุมถึงการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแก่ชุมชนและการสร้างโครงสร้างขั้นพื้นฐานโดยรอบชุมชน

คำสำคัญ (Keywords): นโยบายด้านการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว ความร่วมมือ

Abstract

The aim of this research is to: 1) study the collaborations among state, private and community sector for the implementation of tourism policies of Buriram province during B.E. 2552-2561, 2) study the problems and obstacles for the implementation of the said policies, and 3) discover the development guidelines towards the collaboration among government, private, and community sector regarding such policies. This is a qualitative research, the main data providers were representatives from the state, private and community totaling 11 persons. The data were collected from past interviews published in different media, including video clips, interview transcripts from reliable social media and in-person interviews conducted by the author using open-ended questions. The

latter were recorded using a MP3 audio recorder in which the in-depth interview is conducted with the key-informants.

The results found that 1) there is a new body of knowledge regarding the collaboration among the state, private, and community sector in which the private sector takes the lead in the policy implementation. 2) The problems and obstacles are in the form of the government's inertia due to strict bureaucratic rules and regulations. 3) The development guidelines include the provision of relevant information to the public and the construction of basic infrastructure around the community.

Keywords: Tourism policies, tourism, collaboration

บทนำ (Introduction)

จังหวัดบุรีรัมย์ เดิมนั้นเป็นจังหวัดที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก มีสถานะเป็นเพียงแค่ “เมืองผ่าน” เนื่องจากเป็นจังหวัดที่แห้งแล้งกันดาร เป็นเมืองที่ไม่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ และเศรษฐกิจ เพราะไม่ใช่เส้นทางการคมนาคมหลักที่ติดต่อกับเมืองสำคัญต่างๆ ทั้งยังห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 385 กิโลเมตร เส้นทางการคมนาคมไปยังเมืองสำคัญก็ไม่ผ่าน จังหวัด-บุรีรัมย์ เนื่องจากในพื้นที่ภาคอีสานในขณะนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก จึงเป็นเหตุสำคัญให้ในอดีตจังหวัดบุรีรัมย์นั้นเป็นเพียงจังหวัดเล็กๆ เท่านั้น (บัญชา นวนสาย, ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ, อาลัย จันทรพาณิชย์ และอภิราตี จันทรแสง, 2556, หน้า 42-49) ซึ่งในเวลาต่อมา จังหวัดต่างๆ เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Development) เพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นการพัฒนาเพื่อทำให้มีการจ้างงาน และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน (จันทรดา เขียวแก่, 2547, หน้า 217-223) โดยจังหวัดบุรีรัมย์เองก็มีแหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิมที่สามารถแบ่งออกเป็น 3 แหล่งที่สำคัญ คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม เช่น ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง ฯลฯ
2. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น วนอุทยานประวัติศาสตร์เขากระโดง ฯลฯ
3. แหล่งท่องเที่ยว

อนุสรณ์สถาน เช่น อนุสาวรีย์เราสู้ อนุสรณ์สถานประชาชนอีสานใต้ (อรรถกร จักกุล, 2560, หน้า 49-50)

บุรีรัมย์จึงเป็นหนึ่งจังหวัดที่มีการผลักดันนโยบายด้านการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น จังหวัดเชียงราย ก็ได้มีแนวทาง การพัฒนาจังหวัด โดยใช้เอกลักษณ์ด้านภูมิศาสตร์ของจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน (อนูรัตน์ อินทร, 2551, หน้า 132) การพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว จึงเป็นอีกทางหนึ่งของการพัฒนาจังหวัด ที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้อย่างดี โดยในแต่ละพื้นที่ก็จะมีการผลักดันนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปหลากหลายมิติตามสภาพทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่นั้น รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนบ้านนาทะเล ตำบลชัยภูมิ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเข้มแข็งของชุมชน ในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (พรณี จุฑานนท์, 2550, หน้า 86-88) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การท่องเที่ยวป่าชายเลน เป็นทั้งการท่องเที่ยวและให้ความรู้รวมถึงการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไปในตัว โดยอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (มนตรี สุขช่วย, 2551, หน้า 132-133) ในส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์นั้น มีการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวขึ้นอย่างมาก ต่างจากการพัฒนาด้านอื่นที่ค่อยๆ โตขึ้นอย่างเป็นระบบ แต่ไม่มากนัก ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า เพราะเหตุใด การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองบุรีรัมย์ในรอบ 10 ปีหลังจากการเข้ามาของสโมสรฟุตบอลการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สาวิณีย์ พลเยี่ยม, 2558, หน้า 14) และการกำหนดแผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์นั้น (พ.ศ.2552 - 2561) จึงประสบผลสำเร็จอย่างมาก ภาครัฐมีการให้ภาคเอกชนและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในความร่วมมือในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง จนกลายเป็น “เมืองปลายทาง” (Destination Point) ได้อย่างเต็มภาคภูมิในปัจจุบัน จนกลายเป็นที่รู้จักและเป็นจุดหมายในการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ของบรรดานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาถึงความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561
3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน การดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

รูปแบบของการวิจัย

1. วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมุ่งศึกษาค้นคว้าเอกสารของทางราชการ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาอ้างอิง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในงานวิจัย (Reliability) โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในแผนปฏิบัติการจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ 4 ปี รวมทั้งสิ้น 5 ฉบับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - 2561
2. ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เนื่องจากเป็นการสัมภาษณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุมของการดำเนินนโยบายและความร่วมมือของภาครัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์และเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ จำนวน 5 คน ผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน จำนวน 4 คน และผู้ให้ข้อมูลภาคชุมชน จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้

วิธีการเก็บรวบรวมจากคำสัมภาษณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมถึงการใช้คำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) และเครื่องบันทึกเสียงแบบ MP3 ในการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งมีการจดบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในภาคสนาม ส่วนแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาผ่านเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย และผลงานทางวิชาการ รวมถึงคลิปข่าวการสัมภาษณ์ทางสื่อสาธารณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งในส่วนแรก คือ การวิเคราะห์ข้อมูลในแผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ทั้ง 5 แผน ต่อมาจึงวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แล้วนำผลของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนมาประกอบกัน ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลในส่วนที่เกิดความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

ผลการวิจัย (Research Results)

ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านของ ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ได้มีการวางแผนไว้ในทุกขั้นตอน ตามนโยบายของรัฐที่ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีสานตอนใต้ 4 จังหวัด (พ.ศ.2556) และแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี รวมถึงมีการวางแผนในระยะยาวเพื่อความยั่งยืนตามแผนพัฒนาจังหวัดฉบับต่อมา โดยผลักดันการท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอมเป็นหลัก โดยเปิดให้ภาคเอกชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายต่างๆ ในทุกขั้นตอน

2. รูปแบบของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์นั้น เป็นรูปแบบการดำเนินนโยบายโดยภาคเอกชนเป็นผู้นำในการปฏิบัติ โดยมีประชาชนในชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยตรง จากนั้นภาคเอกชนจะนำผลการสำรวจและวิธีการดำเนินนโยบายอย่างคร่าวๆ เสนอต่อภาครัฐให้หาแนวทางร่วมกันกับภาคเอกชนและชุมชน ผ่านการวางนโยบายภาครัฐ และการของบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐ

ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561

จากผลการวิเคราะห์ในด้านของ ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ในด้านงบประมาณและวิธีการดำเนินการของทางภาครัฐ ที่เกิดความล่าช้า สาเหตุจากการที่หน่วยงานภาครัฐนั้น มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ค่อนข้างเข้มงวดอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของโครงการที่ต้องการการเบิกจ่ายงบประมาณจำนวนมาก ยังมีขั้นตอนการนำเสนอและพิจารณาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐอย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนที่ต้องการการพัฒนา ประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการพัฒนายังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาพื้นที่ของตนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากประชาชนมีวิถีชีวิตในลักษณะแบบเดิมๆ มาอย่างยาวนาน การที่จะนำสื่อสารสนเทศ เทคโนโลยีต่างๆ เข้าไปเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์พื้นที่ท่องเที่ยว หรือการปรับปรุงทางสังคม ทางเกษตร ให้มีรูปลักษณ์ที่ดียิ่งขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวยังเป็นไปด้วยความยากลำบาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติต่างๆ ยังพบว่ามีความคลาดเคลื่อนจากภาพที่ปรากฏในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก ทำให้การรับมือกับปริมาณของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเวลาที่มีการจัดงาน Event ใหญ่ๆ เช่น บุรีรัมย์ มาราธอน การแข่งขันกีฬา Motor Sport เกิดปัญหาขึ้นในบางช่วงเวลา แม้ว่าจะมีการให้ประชาชนในจังหวัดเปิดบ้านรับนักท่องเที่ยวและใช้ยานพาหนะส่วนบุคคลเข้าไปให้บริการแก่นักท่องเที่ยวแล้วก็ตาม

แนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน การดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561

จากผลการวิเคราะห์ในด้านของ แนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เปิดรับความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการ และตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึง ผ่านกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงานด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ให้ครอบคลุมในทุกๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงให้ภาคเอกชนและชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการเพิ่มขึ้น เพื่อดึงศักยภาพของแต่ละโครงการออกมาให้ได้มากที่สุด

2. สร้างเรื่องราวให้กับการเดินทาง เพื่อเป็นที่จดจำของนักท่องเที่ยว เช่น เส้นทางสายกีฬาและสุขภาพ หรืออาจจะสร้างเรื่องราวแห่งความศรัทธาของมนุษย์ เนื่องจากในปัจจุบันทั้งสถานการณ์โรคระบาดและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ผู้คนต้องการสถานที่ที่ยืดเหนียวจิตใจ หรือจะเป็นเส้นทางสายอารยธรรมก็ได้ เพราะมีทั้งปราสาทหินเขาพนมรุ้ง เป็นจุดดึงดูดอยู่แล้ว การเที่ยวชมเส้นทางธรรมชาติของภูเขาไฟก็น่าสนใจไม่น้อย เพราะบุรีรัมย์มีภูเขาไฟอยู่ทั้งสิ้นถึง 7 ลูกด้วยกัน

3. การกระจายจุดท่องเที่ยวไปยังแหล่งชุมชนโดยรอบและให้สามารถเชื่อมต่อไปยังอำเภอต่างๆ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรรูปแบบใหม่ หรือที่เรียกว่า นวัตกรรม พัฒนาอาชีพ ให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้ด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น

4. ขอความร่วมมือกับกลุ่มผู้ที่มีอิทธิพลทางการประชาสัมพันธ์ ซึ่งในที่นี้ หมายถึง ดารา นักร้อง ที่เป็นชาวบุรีรัมย์โดยกำเนิด เช่น ลิซ่า แบล็คพิ้งค์ วงไอน้ำ เป็นต้นจะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ได้อย่างมาก

อภิปรายผล (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาถึงความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 จากผลการวิจัย

สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างความร่วมมือเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการจังหวัด 4 ปี และแผนพัฒนาจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากได้ระบุเน้นในจุดยุทธศาสตร์ที่ว่า ให้จังหวัดบุรีรัมย์ “เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอมและกีฬา” โดยได้รับความร่วมมือจากภาคธุรกิจเอกชนและประชาชนในจังหวัดอย่างดีเสมอมา ถึงแม้ในช่วงแรกของการพัฒนาอาจจะมีการใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจทางการเมืองเข้าไปควบคุมการดำเนินการต่างๆ ในด้านการขอความร่วมมือจากภาคเอกชนและชุมชนก็ตาม แต่เมื่อเกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นภายในจังหวัดและเกิดการปฏิบัติต่อเนื่องกันจนเป็นธรรมชาติ ทำให้ภาคชุมชนที่เคยให้ความร่วมมือแบบเสียดังไม่ได้กลายเป็นให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจ เพราะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ทางภาครัฐจะนำเสนอให้ด้วยตนเอง เกิดความพึงพอใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งตรงกับการให้คำนิยามของความร่วมมือของ Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson (1976) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาจากกิจกรรมและการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป โดยในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น เป็นลักษณะอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกถึงการเข้าร่วมกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐากร ขำขันมะลี (2559) ที่กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น เกิดจากปฏิบัติการของคนในจังหวัด ไม่ใช่เพียงแค่มูลุมนายทุนเท่านั้น แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า กลุ่มนายทุนคือผู้นำในการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดผ่านอัตลักษณ์ของกีฬา โดยในช่วงแรกนั้นเป็นไปในแนวดิ่ง คือมีการสั่งการจากบนลงล่าง หัวหน้าสู่ลูกน้อง เพราะประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้กิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่นั้นมีประสิทธิภาพตามที่คาดหวังเอาไว้ ซึ่งรูปแบบในการดำเนินนโยบายสาธารณะนั้นก็ตรงตามที่ Thomas R. Dye (1984) ได้ให้ความหมายไว้ว่าผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะนั้น สามารถวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย โดยกระบวนการทางการเมืองและระบบการเมืองสามารถทำการประเมินผลกระทบจากการดำเนินนโยบายต่างๆ ได้ในเชิงที่มีการประมาณไว้แล้ว รวมถึงผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิด ซึ่งกระบวนการทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ถือเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินนโยบายในช่วงแรก ผู้มีอำนาจสั่งการให้เปลี่ยนแปลงวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการนำเอากีฬาเข้ามาต่อเติมเข้าไปจากเดิมที่มีเพียงการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมเพียง

เท่านั้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการพลิกโฉมหน้าของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเดิมเคยมีสถานะเป็นเพียงแค่ “เมืองผ่าน” ให้กลายเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 จากผลการวิจัยพบว่า ตั้งแต่ในช่วงเริ่มต้นให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ด้วยระเบียบ และวิธีการปฏิบัติที่รัดกุมของทางภาครัฐเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน มีขั้นตอนการ ดำเนินการของงบประมาณมากมายหลายขั้นตอน ทางภาคเอกชนที่เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการ พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด จึงเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก เป็นตัวหลักในการสนับสนุน งบประมาณไปก่อน เพื่อให้กิจกรรมสามารถจัดได้อย่างทันท่วงที ทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงผลที่ ตามมาว่า ดีหรือไม่ดีอย่างไร หลังจากนั้นเมื่อภาครัฐได้รับอนุมัติงบประมาณมาแล้ว จึงเข้ามา ช่วยเหลือและดำเนินการต่อยอดจากกิจกรรมเดิมที่ได้ดำเนินมาแล้วให้ต่อเนื่อง และมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตามที่ Ann Marie Thomson and James L. Perry (2006) กล่าวว่า Collabolation คือกระบวนการที่ตัวแสดงต่างๆ ออกมามีปฏิสัมพันธ์กันอย่างอิสระ ผ่าน การต่อรองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีการสร้างกติกาและโครงสร้างการ บริหารงานร่วมกัน รวมถึงวิธีปฏิบัติหรือการตัดสินใจใดๆ ที่จะเป็นตัวชักนำให้ตัวแสดงเหล่านี้มา ร่วมมือกัน โดยเป็นกระบวนการเกี่ยวกับบรรทัดฐาน (Norm) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ ร่วมกัน โดยการที่ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทก่อนภาครัฐ และทางภาครัฐก็ให้อิสระในการ ดำเนินนโยบายนั้นไปก่อน ตามกำลังการสนับสนุนด้านงบประมาณที่เอกชนมีอยู่ ให้เกิด ประโยชน์ร่วมกันในทุกภาคส่วน ซึ่งตรงกับ Chris Ansell and Alison Gash (2008) ที่ได้กล่าว ไว้ว่า การจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ (Collaborative Governance) คือ การ จัดการปกครองที่หน่วยงานสาธารณะแห่งหนึ่งหรือมากกว่านั้น ได้ร่วมงานโดยตรงกับหน่วยงานที่ ไม่ใช่ภาครัฐ รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการตัดสินใจที่เป็นทางการ มีฉันทามติร่วมกัน โดย ผ่านการไตร่ตรองที่มุ่งสร้างหรือดำเนินนโยบายสาธารณะ ซึ่งในที่นี้ก็คือ การเข้ามาให้ความ ร่วมมือของภาคเอกชนและภาคชุมชนนั่นเอง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมไปถึงการได้รับข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ทำให้เราทราบว่าอุปสรรคสำคัญในการให้ความร่วมมือในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์นั้นคือการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ เกศรินทร์ วิลธาดา (2564) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวและกีฬาในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจอยู่มาก ทั้งในด้านการประสานความร่วมมือ การจัดสรรงบประมาณก็ไม่มีเพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างเห็นได้ชัด ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ยังไม่กระจายเป็นวงกว้างนัก จะกระจุกตัวอยู่แต่ในชุมชนเมือง โดยเฉพาะกับบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ที่กำลังทรัพยากรเพียงพอที่จะสร้างกิจกรรมใดได้นำภาครัฐไปก่อน เกิดการหมุนเวียนของเงินตราอย่างมหาศาลภายในชุมชนเมือง ในขณะที่ชุมชนโดยรอบที่ห่างไกลก็ยังมีทรัพยากรเพียงพอที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ ขาดเพียงแต่ความรู้ที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดจากฐานความรู้เดิมที่มีให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางสินค้าและการท่องเที่ยว

จึงอาจสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชนในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์นั้น คือการที่ภาครัฐยังไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ จึงต้องพึ่งพาหน่วยงานภาคเอกชนให้เป็นกำลังหลักในการพัฒนาไปก่อน ภาคชุมชนก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาครัฐจึงต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือในการให้ความรู้ ทักษะ เพิ่มเติมแก่ชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือแบบเต็มระบบได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561 จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาความร่วมมือ ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ต้องเน้นการพัฒนาจากชุมชนเป็นลำดับแรก สาเหตุเพราะเมื่อชุมชนได้รับการพัฒนาและให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแล้ว ชุมชนจะเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาของจังหวัด เกิดความรู้สึกรักหวัดที่จะดำเนินการต่อ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของมากยิ่งขึ้น ชุมชนก็จะเข้ามามีส่วนร่วม

ในการดำเนินการต่างๆ ตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย เป็นการให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ ไศรยา สิงขวงศ์ (2546) โดยได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ว่า คือ การดำเนินการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างขั้นพื้นฐานต่างๆ โดยมีการวางแผนจากภาครัฐ เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้ยังคงมีความดึงดูดใจ ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

2. การสร้างเส้นทางสายท่องเที่ยวในมิติต่างๆ เพื่อให้เกิดเรื่องราวระหว่างการเดินทางให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ถึงความเป็นไปเป็นมาของการท่องเที่ยวนั้นได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สิริวิชญา คำชมพู, เสรี วงษ์มณฑา, ขวดี ณ ถลาง และ ผกามาศ ชัยรัตน์ (2564) ที่กล่าวว่า จังหวัดบุรีรัมย์มีขีดความสามารถเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เนื่องจาก มีสิ่งดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมค่อนข้างมากและมีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีร่องรอยของอารยธรรมขอมโบราณ มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงมีการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และการทำโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด ซึ่งภาครัฐจะต้องเข้ามาช่วยในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มากขึ้น เช่น ผลักดันให้ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้งให้เป็นที่ยูเนสโกอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ภาคเอกชนก็คอยให้การสนับสนุนตามนโยบายในส่วนที่ภาครัฐไม่สามารถกระทำได้ เช่น การอำนวยความสะดวกการจัดตั้งร้านค้าศูนย์จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ OTOP และในส่วนของชุมชนก็จะได้นำเอาผลิตภัณฑ์ของตนเองมาจำหน่ายเพื่อหารายได้พิเศษ รวมถึงการให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็น Local Guide และเป็นเจ้าบ้านที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว เพราะสิ่งสำคัญและเป็นหัวใจในการท่องเที่ยวก็คือ การที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวแล้วและอยากกลับมาอีก

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้เห็นว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ยังเป็นความร่วมมือที่ยังไม่ถึงว่าเป็นความร่วมมือโดยสมบูรณ์ เป็นความร่วมมือแบบหลวมๆ หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นความร่วมมือ

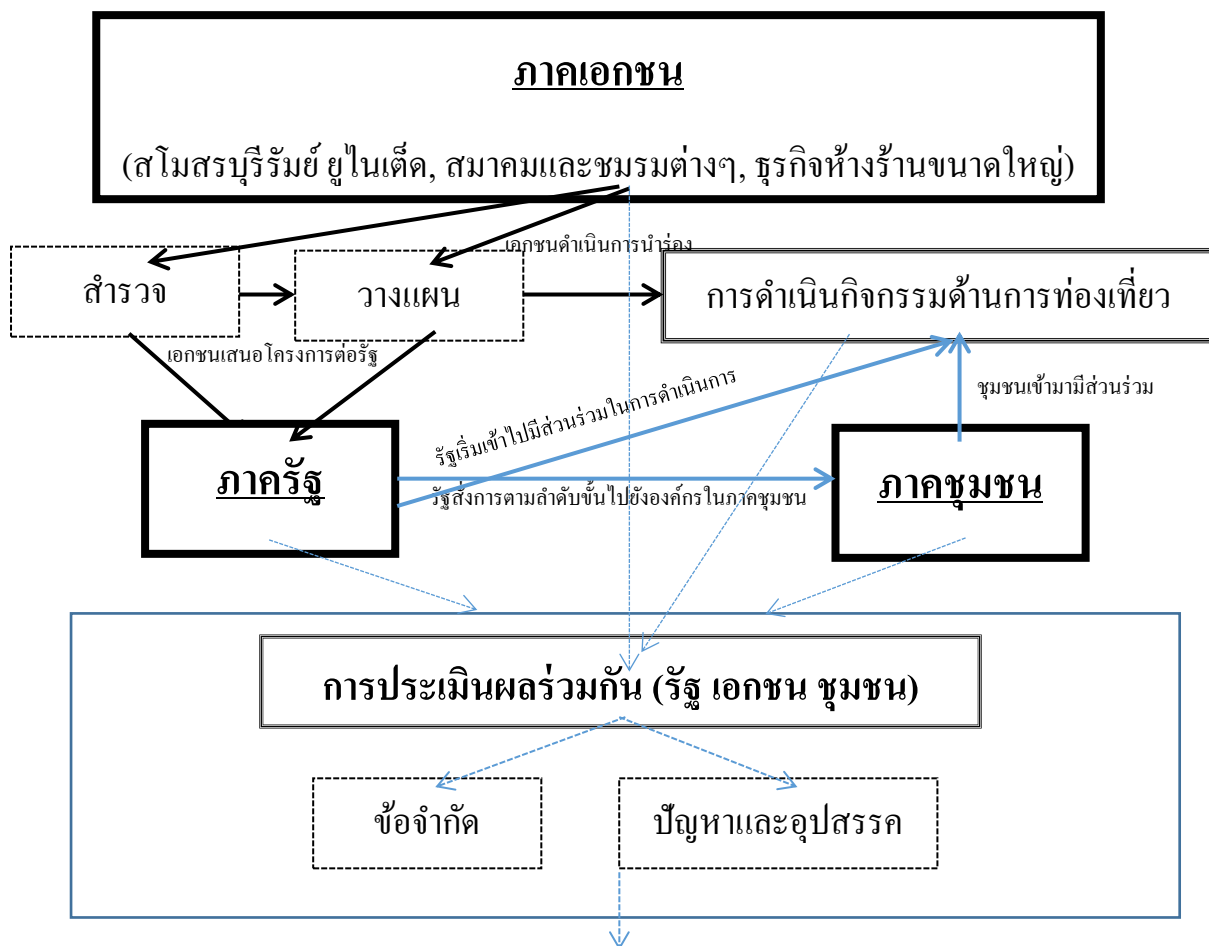
ของคนเฉพาะกลุ่มที่มีผลประโยชน์ต่อกัน เพราะจากข้อมูลในการวิจัย เราจะพบว่า ความร่วมมือจะเกิดขึ้นจริงได้อย่างเต็มที่ จะเกิดขึ้นเฉพาะในกิจกรรมขนาดใหญ่เท่านั้น เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวมหาศาลและเม็ดเงินในปริมาณมากอย่างไม่เคยประสบมาก่อนในอดีต ทั้งรัฐ เอกชน และชุมชน จึงต้องการที่จะรับโอกาสนี้ไว้ให้ดีที่สุดและต่อยอดให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะกิจกรรมหลักอย่างการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกที่มีเป็นประจำทุกสัปดาห์ การแข่งขัน Moto GP และการแข่งขันวิ่งมาราธอน กิจกรรมเหล่านี้ เป็นที่ภาคภูมิใจของชาวบุรีรัมย์ สามารถพูดได้เต็มปากว่า จัดที่บุรีรัมย์และเราคือคนบุรีรัมย์ และยังได้ประโยชน์จากการจัดกิจกรรมนี้โดยตรง ทั้งการทำ โฮมสเตย์ B-Stay Grab Car Local Guide ฯลฯ ทุกอย่างล้วนเป็นรายได้พิเศษที่เพิ่มเติมเข้ามาโดยทั้งสิ้น ผู้ประกอบการห้างร้านทั้งเล็กและใหญ่ต่างก็ได้านิสงส์จากกิจกรรมเหล่านี้ไปด้วยมากน้อยต่างกันไป และเมื่อรัฐของความร่วมมือมายังเอกชน และชุมชน จึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เพราะเป็นหน้าตาของจังหวัด

หากแต่ถ้ามองอีกด้าน ในเรื่องของการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นที่ห่างไกลให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือการท่องเที่ยวด้านต่างๆ นั้น ยังขาดประสิทธิภาพอยู่มาก ถึงแม้ในปัจจุบันภาครัฐจะพยายามกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตราไปยังชุมชนต่างๆ ให้มากที่สุด ผ่านทางการประชาสัมพันธ์ให้มีการท่องเที่ยวยังชุมชนห่างไกลและอำเภอต่างๆ โดยรอบ ด้วยการเตรียมพร้อมที่จะจัดถนนคนเดินในทุกๆ อำเภอ แต่ก็ยังไม่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้ ซึ่งมันสะท้อนให้เห็นถึงตัวเลขที่ถูกแสดงออกมาจากข้อมูลทางด้าน GPP Per Capita ในภาพรวม ที่มีเพียงด้านการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวที่ก้าวกระโดดอย่างมีนัยยะสำคัญ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร อุตสาหกรรม รายได้ครัวเรือน ไม่ได้ต่างไปจากเดิมเลย มีหน้าซ้ำค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งประเทศยังแย่งกว่าตอนที่ยังไม่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเลย (สำนักงานสภาพัฒนาการ-เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ภาพที่สะท้อนออกมาทำให้เห็นได้ชัดว่า เม็ดเงินที่ไหลเวียนอยู่ภายในจังหวัดปริมาณมหาศาลนั้น ไม่ได้กระจายไปยังชาวบ้านหรือประชาชนทั่วไปในจังหวัดเท่าใดนัก และตัวเลขที่ปรากฏ น่าจะเป็นปริมาณเงินที่อยู่กับบรรดาธุรกิจขนาดใหญ่เสียมากกว่า โครงสร้างที่เกิดขึ้นตลอดหลายปีที่ผ่านมา มันสะท้อนภาพให้เห็นว่าบุรีรัมย์กำลังไปได้ดีในฐานะคนนอกที่มองผ่านปรากฏการณ์เข้าไปในจังหวัด แต่คนในจังหวัดเองต่างหากที่อาจจะเห็นแย้งว่า การพัฒนาเกิดขึ้นจริง แต่ยังไม่

ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น และข้าพเจ้าหวังไว้ว่า ในอนาคตอันใกล้ ความร่วมมือโดยสมบูรณ์แบบที่สามารถพัฒนาได้ในทุกภาคส่วนจะเกิดขึ้นจริงในจังหวัดบุรีรัมย์

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์ ในช่วงเวลา พ.ศ.2552-2561 จากตัวแทนทั้งทางภาครัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีส่วนสำคัญในการนำมาวิเคราะห์ถึงรูปแบบของความร่วมมือในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวว่ามีความร่วมมือเกิดขึ้นในลักษณะใด ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้พบว่า เกิดองค์ความรู้ใหม่ และสามารถอธิบายได้ตามภาพที่ 1

แนวทางการดำเนินการในครั้งต่อไป

หมายเหตุ	→	เส้นดำหนา คือ การดำเนินการในขั้นที่ 1
	→	เส้นน้ำเงินหนา คือ การดำเนินการในขั้นที่ 2
	→	เส้นประน้ำเงิน คือ การดำเนินการในขั้นที่ 3

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดใหม่ในความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชนในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ.2552-2561

จากภาพที่ 1 ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชนในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ.2552-2561 เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบในงานวิจัยชิ้นนี้ว่า ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์นั้น มีภาคเอกชนเป็นผู้นำในการดำเนินการอย่างชัดเจน ด้วยขีดความสามารถของภาคเอกชนที่มีอยู่อย่างมากมาย กอปรกับข้อจำกัดของทางหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เอกชนสามารถนำการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นมาแล้วในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเอกชนจะนำร่องลงมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ไปก่อน จากนั้นทางภาครัฐจะพิจารณาในแนวทางและการวางแผนนโยบายที่ภาคเอกชนเสนอให้ แล้วพิจารณาเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างเต็มตัว ผ่านการร่วมเสนอของบประมาณและการนำเสนอโครงการของภาครัฐเพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือในด้านการดำเนินโครงการต่อจากภาคเอกชน และนอกจากนั้นภาครัฐยังมีการสั่งการตามลำดับขั้นไปยังองค์กรส่วนท้องถิ่นภายใต้การบังคับบัญชาของตน ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของภาคเอกชนอย่างลงตัว ทำให้เกิดความร่วมมือของ 3 เสาหลักของความร่วมมือคือ ภาครัฐ เอกชน และชุมชน ครอบคลุมประกอบ จากนั้นเมื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เสร็จสิ้นลง ทั้ง 3 ภาคส่วนก็จะนำผลจากการปฏิบัติงานร่วมกันมาสังเคราะห์หาข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและพัฒนาต่อยอด เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ในการทำวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่ภาครัฐจะปรับปรุงแนวทางในการวางนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ต้องปรับปรุงในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น เช่น มีการเพิ่มมิติของความสำเร็จจะเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยว แหล่งอารยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการกีฬา ซึ่งทางภาคเอกชนได้มีการแสดงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกีฬาไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า ในอนาคตจะมีการต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวในลักษณะใด หากภาครัฐสามารถเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเป็นตัวนำในการดำเนินนโยบายในบางมิติที่เกิดขึ้นในจังหวัดบุรีรัมย์ให้มากขึ้น น่าจะเกิดผลที่ดีตามมาและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ภาครัฐควรมีการศึกษาและให้ความสำคัญ รวมถึงการวางรูปแบบวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้จริง ที่จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายต่างๆ ที่ผ่านมา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดความรวดเร็วในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับภาคเอกชนและประชาชน เช่น มีการขออนุมัติโครงการหรือการกำหนดแผนงบประมาณประจำปีให้สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาจังหวัด ในมิติที่กำลังดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวดเร็ว เช่น การใช้งบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมการให้ความรู้แก่ชุมชนในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และเกิดความร่วมมือในการดำเนินนโยบายจากภาคชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกศรินทร์ วิลธาดา. (2564). “การจัดการส่งเสริมการกีฬาและการท่องเที่ยวสู่การพัฒนาเมืองของจังหวัด-บุรีรัมย์.” วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ 6(2), กุมภาพันธ์, หน้า 410-413.
- จังหวัดบุรีรัมย์. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ [ออนไลน์].]. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2565, จาก <http://www.buriram.go.th/publish/?p=154>.
- จันทร์ดา เขียวแก่. (2547). วิถีชีวิตของสังคมชนบทไทยในบทเพลงลูกทุ่ง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ฐาณกร ขำขันมะลี. (2559). การสร้างความหมายของเมืองบุรีรัมย์ในฐานะมหานครแห่งกีฬา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัญชา นวนสาย, ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ, อาลัย จันทรพาณิชย์ และอภิชาติ จันทรแสง. (2556). ประวัติศาสตร์การขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2468-2550. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 8(1), มกราคม-มิถุนายน, หน้า 42-49.

- พรณี จุฑานนท์. (2550). **รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาทะเล หมู่ 5 ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- มนตรี สุขช่วย. (2551). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ไศรยา สิ่งชูวงศ์. (2546). **วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีเกาะช้าง จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สาวินีย์ พลเยี่ยม. (2558). **บทบาทของสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัด-บุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด** [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564, จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=grossregional>.
- สิริวิญา คำชมภู, เสรี วงษ์มณฑา, ขวลิ ธ กลาง และผกามาศ ชัยรัตน์. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารสมาคมนักวิจัย** 26(4), ตุลาคม-ธันวาคม, หน้า 211-222.
- อนรรตน์ อินทร. (2551). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อรรถกร จิตกุล. (2560). การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.” **สยามวิชาการ**, 18(2), สิงหาคม-ธันวาคม, หน้า 49-50.
- Ansell, Chris, and Alison Gash. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. **Journal of Public Administration Research and Theory**, 18(4), October, p. 544.
- Dye, Thomas R. (1984). **Under Standing Public Policy**. 7th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Huntington, Samuel P., and Joan M. Nelson. (1976). **No Easy Choice**. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Thomson, Ann Marie., and James L. Perry. (2006). **Collaboration Processes: Inside the BlackBox**. Hoboken, NJ: Blackwell.